

2017: het elfde jaar MUS

Ringmus had de laagste stand sinds 1990. Twisk NH, 10 april 2017. Foto: George en Jopie Koeleman

Toename: 56 soorten

Ruim de helft van de toegenomen soorten vertoont al sinds 1990 een positieve trend. Het gaat vooral om soorten van water en moeras als Grauwe Gans, Kuifeend, Blauwborst, Snor en Rietzanger, naast bosvogels als Gekraagde Roodstaart, Goudhaan, Boomklever, Boomkruiper en Appelvink.

Zo'n 25 soorten die het in 2016 goed deden, vertonen sinds 1990 een dalende trend, waaronder Torenvalk, Boomvalk, Waterhoen, Houtduif, Fitis en Kuifmees. Waren de hogere aantallen in 2016 een incident of het begin van een betere periode?

Hoogste of laagste index: 19 versus 7

Tot slot nog een illustratie van het goede broedseizoen 2016: liefst 19 soorten bereikten de hoogste indexwaarde sinds 1990, terwijl het 7 soorten slechter dan ooit sinds 1990 verging (tabel 1). De goede verstaander ziet ook in deze lijstjes weer veel moeras- en bosvogels aan de positieve kant, en akker- en weidevogels aan de negatieve kant van het spectrum.

Tabel 1. Soorten met de hoogste indexwaarde sinds 1990 en de laagste.

Hoogste index	Laagste index
Nijlgans	Zomertortel
Roodborsttapuit	Scholekster
Krakeend	Ringmus
Blauwborst	Kievit
Boomleeuwerik	Fazant
Rietzanger	Wilde Eend
Boomklever	Turkse Tortel
Appelvink	
Buizerd	
Zanglijster	
Goudvink	
Waterral	
Vuurgoudhaan	
Boomkruiper	
Roodborst	
Gekraagde Roodstaart	
Merel	
Snor	
Houtsnip	

HVP met Scholeksters. Den Oever, januari 2013. Foto: Hans Schekkerman

> sovon.nl/BMP

● Jan-Willem Vergeer (Sovon) & Tom van der Meij (CBS)

Het Meetnet Urbane Soorten (MUS), gestart in 2007, beleefde afgelopen voorjaar zijn elfde seizoen. Het brengt de aantalsontwikkeling en verspreiding van broedvogels in bebouwde gebieden in beeld. De opzet is eenvoudig, met een telling van vijf minuten op vaste punten, en het project is ook geschikt voor minder ervaren waarnemers.

Eind juli hadden veel tellers de resultaten al ingevoerd of doorgestuurd via Avimap. Het ging bij de eerste, tweede en derde telronde om 640, 581 en 527 postcodegebieden. Dat is iets meer dan in voorgaande jaren.

Ruim 380.000 vogels

In de drie telperiodes zijn 169 soorten en ruim 380.000 vogels doorgegeven. De top vijf bestaat uit Kauw (46.750), Merel (35.240), Houtduif (30.950), Gierzwaluw (26.450) en Huismus (19.900). Daarna komen Spreeuw, Koolmees, Zwarte Kraai, Ekster en Turkse Tortel. Facultatief worden ook zoogdieren doorgegeven met kat (1520), konijn (1140) en haas (285) als talrijkste.

Hieronder worden enkele soorten vergeleken met vorig jaar. Dit is gebaseerd op het gemiddelde aantal per postcodegebied, zonder correctie voor ontbrekende tellingen of eventuele fouten. Het gaat dus alleen om een impressie; later in het jaar worden de trends berekend.

Watervogels

Er zijn meer Blauwe Reigers geteld dan vorig jaar. Dit is in contrast met het landelijke beeld, waarbij het herstel stopt ondanks recente zachte winters. Doen de 'stadse' reigers het beter dan die in het buitengebied? Het aantal Grauwe Ganzen begint na een stormachtige groei te stabiliseren. Wilde Eend (stabiel) en Soepeend (lichte toename) zijn weinig veranderd. Dat Vissievers steeds vaker op platte daken broeden, zien we ook in MUS terug.

Kraaien

In urbaan gebied hebben we tegenwoordig te maken met vijf soorten kraaien. Een situatie die een halve eeuw geleden ondenkbaar was, toen verschillende kraaiachtigen nog zwaar bejaagd werden. De meest algemene, de Kauw, neemt iets toe. Zwarte Kraai, Roek, Ekster en Gaai zijn in vergelijkbare aantallen gezien als vorig jaar. In het laatste broedvogelrapport zijn Ekster en Zwarte Kraai uitgebreid besproken, waarbij is ingegaan op een aantal vooroordelen.

Vinken

De Vink nam in de voorgaande tien jaren wat af maar veerde nu wat op, wellicht profiterend

van een goede beukenmast in de afgelopen winter. Putters nemen in het oosten van het land nog toe, maar zijn in het westen stabiel. De afname van de Kneu in bebouwd gebied is nog niet gestopt. Een opvallende en alarmerende afname bij de Groenling sinds vorig jaar staat mogelijk in verband met de parasitaire ziekte Het Geel.

Huizenbroeders

Na jarenlange afname is het hoopvol dat Spreeuwen dit jaar in gemiddeld iets hogere aantallen zijn geteld. Het omgekeerde is het geval bij de Huismus: jarenlang stabiel, maar dit jaar wat minder. De derde telling binnen het seizoen is met name van belang voor de Gierzwaluw. De getelde aantallen wijken weinig af van vorig jaar. Huiszwaluwen zijn iets meer waargenomen, maar de steekproef is klein. De kolonietellingen geven een beter beeld.

Meedoen?

De zeker 850 deelnemers worden bedankt voor hun inzet en enthousiasme. Heb je de aantallen nog niet ingevoerd, doe dat dan binnenkort. Wil je ook meedoen, kijk dan op sovon.nl/mus. Naast uitleg en instructies vind je daar een cursus om je kennis te testen en te vergroten.

> sovon.nl/mus

● Jan Schoppers

Putter, Lopik, 4 april 2015.
Foto: Arjan Boele